

Sobirania Alimentària al Mediterrani

amb el suport de

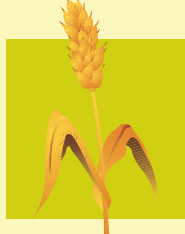
Generalitat de Catalunya

Una agricultura comuna...

Els països del Mediterrani tenen en comú moltes coses: història, cultura, tradicions... Una de les bases materials d'aquest patrimoni comú és, sense dubte, l'agricultura i els seus productes. L'oli d'oliva, el blat, els cítrics, els fruits secs i els productes de l'horta, el peix i les carns de diferents espècies animals. De fet, si comparem la producció agrícola de dos països com el Marroc i l'Estat espanyol, ens adonarem que vivim en el mateix context natural i que tenim una cultura alimentària semblant.

Amb les degudes proporcions de producció, l'agricultura dels dos països es basa en:

CEREALS

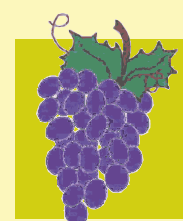
FRUITS SECS

OLIVERES

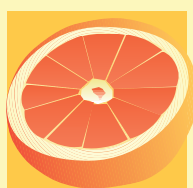

VINYA

SECÀ

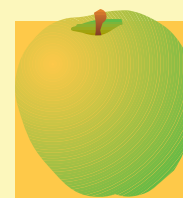
CÍTRICS

HORTA

FRUITA

REGADIU

Tot i així, les diferències de l'estructura econòmica i social són moltes...

Marroc

El Marroc, a l'Índex de Desenvolupament Humà, ocupa el lloc 123

La renda per càpita al Marroc és de 3.000 dòlars

La població activa en el medi rural representa el 36% de la població activa

Estat espanyol

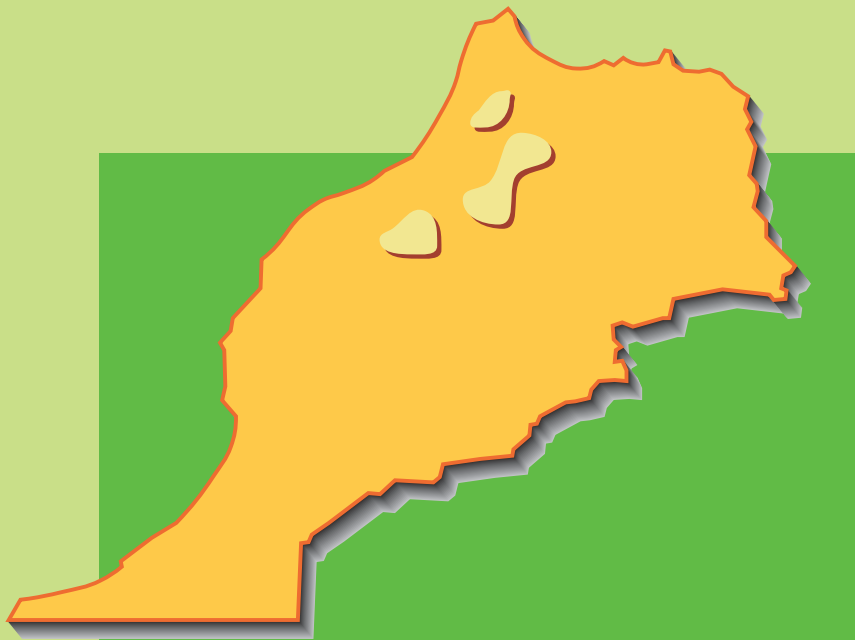
L'Estat espanyol, a l'Índex de Desenvolupament Humà, ocupa el lloc 21

La renda per càpita a l'Estat espanyol supera els 20.000 dòlars

La població activa en el medi rural constitueix el 4% de la població activa global

Un mateix model d'agricultura dual

Marroc

ZONES SOBREEXPLOTADES

- Petites zones que produeixen el 95% dels productes exportats
- Productes d'exportació: tomaquets i taronges
- Zones de reagadiu fruit de molts anys de polítiques d'embalsaments
- Propietat concentrada en poques mans, sovint lligada a la Casa Reial
- Suport estatal i facilitat per a les inversions nacionals i estrangeres

TERRITORIS ABANDONATS

- La majoria de la població es concentra en petites explotacions familiars
- Els conreus depenen d'un règim irregular de pluges
- Cultiu de cereals (especialment blat) majoritàriament d'autoconsum
- Abandonament de l'estat: manca d'electrificació i aigua corrent
- Dificultats de subsistència: Emigració

Estat espanyol

- Concentració en zones d'agricultura industrialitzada
- Fruites i verdures, orientades a l'exportació
- Gran consum d'aigua i agrotòxics. Esgotament de recursos i contaminació
- Substitució de la pagesia per empreses inversores i jornalers, sovint immigrants il·legals
- Política de suport mitjançant subvencions i infraestructures

- Petites explotacions familiars que s'arruïnen amb facilitat i abandonen els cultius
- Els conreus depenen d'un règim irregular de pluges
- Cultius de secà: cereals, olivera, vinya, fruits secs
- Manca de serveis públics, tancament d'escoles, etc.
- Despoblament del camp i desertització

TONES
SOBREEXPLOTADES

El cas d'Almeria

Una producció intensiva que ocupa 30.000 hectàrees amb més de 26.000 hivernacles en només 9 municipis

Una agricultura de regadiu intensiu que utilitza anualment 165 milions de m³ d'aigua en una zona típicament de secà

Cada any s'utilitzen 75.000 tones de productes químics

Es necessiten més de 50.000 treballadors en condicions de vida i feina precàries

tot això genera:

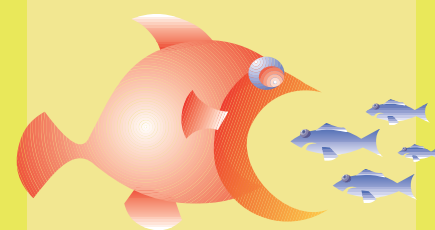
Una producció anual de 300 milions de tones de productes d'horta orientats fonamentalment a l'exportació

L'esgotament progressiu i la irreversible contaminació de les reserves subterrànies d'aigua

Un milió de tones de residus orgànics amb restes de plaguicides, 30.000 tones de residus de plàstic i 6.000 de residus diversos.

Treballadors estrangers (la majoria sense papers) sobreexplotats, generant un greu conflicte social i laboral i una dramàtica situació humana.

Immigracions

TERRITORIS ABANDONATS

A l'Estat espanyol, la majoria del territori rural s'ha despoblat en unes poques dècades. Al Marroc, el procés ha començat més tard però amb més virulència, amb el conseqüent drama de l'emigració econòmica...

A l'Estat espanyol viuen i treballen més de 160.000 ciutadans marroquins censats, que representen una de les comunitats estrangeres més grans (el 76,51% de les persones procedents del continent africà). Una part important d'ells treballa a les zones d'agricultura intensiva.

Cada minut tanca una explotació familiar a Europa. A Espanya, només durant els anys seixanta i setanta, van emigrar milions de persones a les ciutats o a l'estranger. Considerades com a "indesitjables" per molts països receptors de l'època, encara avui en queden dos milions, vivint fora del país (és a dir, més dels estrangers que viuen a Espanya).

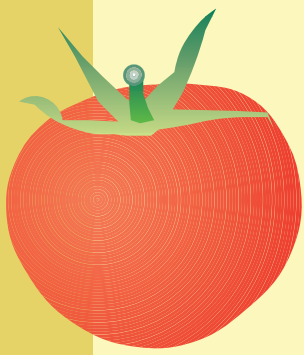

Al drama que suposa l'emigració forçada, cal afegir el medi rural abandonat que al Mediterrani significa un avenç de la desertització.

+ Lliure comerç = + Discriminació

2004

L'Acord Comercial de la UE amb Marroc, firmat l'any 2004, augmenta la quantitat de **tomàquets** exportats per **Marroc...**

qui se'n beneficia

Les grans empreses que produeixen tomàquets en algunes zones del Marroc, moltes amb capital estranger.

Els grans distribuïdors, que compren el tomàquet més barat i ho segueixen venent al preu de sempre.

qui en surt perjudicat

Els petits agricultors que encara produeixen tomàquets a la seva horta, que han de competir amb preus cada vegada més baixos.

Els consumidors, que cada vegada més hauran de comprar un tomàquet produït més lluny i amb més conservants.

... a canvi de que **Europa** pugui exportar més **blat**.

qui se'n beneficia

Els grans productors industrials de cereals de l'Europa central, que acumulen subvencions i exporten amb preus per sota dels costos (dumping).

qui en surt perjudicat

El petit pagès marroquí, que no pot vendre el seu blat i veu desaparèixer els petits ingressos necessaris per mantenir la seva activitat.

2010

La perspectiva de crear la Zona de Lliure Comerç Euromediterrània significarà:

Empobriment de la gran majoria dels petits agricultors. Es calcula que el preu dels cereals baixarà entre un 30 i un 50%.

Intensificació de l'agricultura a les zones millor equipades, en mans de la minoria d'explotacions que ja tenen recursos per ser competitius, marginant la resta. S'agreuja la tendència –que ja avui es dona al Marroc– per la qual els petits cultivadors d'horta són exclosos dels circuits comercials de l'exportació.

Augment de la pressió sobre els recursos naturals, degradació de les terres marginals, sobreexplotació de les terres més fèrtils (amb contaminació i salinització), excés de consum d'aigua del subsòl, pèrdua de biodiversitat...

Una altra agricultura és possible

La sobirania alimentària

Per sobre dels negocis ha de prevaldre el dret a l'alimentació, un dret humà bàsic.

"...Aquest dret únicament es pot assegurar en un sistema on estigui garantida la sobirania alimentària. Sobirania alimentària és el dret de cada nació a mantenir i desenvolupar la seva capacitat per produir aliments bàsics pels pobles respectant la diversitat productiva i cultural. La liberalització del comerç i les seves polítiques econòmiques han globalitzat la fam i la pobresa en el món i estan destruint la capacitat productiva local i les societats rurals."

Via Campesina

Garantir la supervivència de les societats rurals i de la natura al Mediterrani vol dir:

- Una gestió de l'aigua adequada a la realitat existent: una nova cultura de l'aigua.
- Un suport a la petita agricultura de secà per mantenir una societat rural viva i evitar l'avançament de la desertització.
- Donar suport als petits cultivadors d'horta i fruita, assegurant els mercats tradicionals i impedit que siguin envaïts per produccions intensives que no contemplen els costos reals: ni econòmics, ni socials ni ambientals.
- Donar suport a pràctiques ecològiques que conservin els recursos (aigua, terra i biodiversitat) i aturin la contaminació de productes químics de síntesi i excés d'adobs.
- Exigir que els mercats locals es desenvolupin amb condicions justes i deixar el comerç internacional com un complement.
- Mantenir i desenvolupar els serveis públics per permetre una vida digna al camp i desactivar l'emigració a les ciutats.

Cap a un consum responsable

A l'hora que lluitem per aquestes polítiques agràries públiques, com a consumidors podem començar a avançar mitjançant un **consum responsable**

consumint productes

- ecològics
- locals
- de temporada
- de comerç just

En síntesi, controlant les condicions socials i ecològiques de la seva producció.

Les cadenes de distribució posen tot tipus d'obstacles al consum responsable. És difícil fer-ho tots sols. Per això, molts consumidors responsables s'estan agrupant en cooperatives, grups de consum, associacions de comerç just... Un camí obert a tots i a totes.